

Nan Surat Pablo Kan Tito Nan Omona Ay Ammuwun

Nan nauy ay surat Pablo at para kan Tito. Hi Tito at fiakun Judio ay enmafurot kan Cristo kiapú ta insursuruwan Pablo hiya (1:4). Hi Tito at matalek ya makakud ay namadfiachang kan Pablo as nan chununa. Kenadwaana cha Pablo kan Bernabe as nan nakimitinancha ad Jerusalem (Gal. 2:1). Liniwliwan us Tito hi Pablo as nan kawad-an Pablo ad Macedonia (2 Co. 7:5-7). Hiya us nan finaor Pablo ad Corinto ay mangenongnong as nan siping ay enamongcha para as nan chiyuycha makasapor ay omaafurot ad Jerusalem (2 Co. 8:6, 16-24). Nan usa pay at kenadwaana hi Pablo ay inmuy ad Creta ay luta ay liniliwus chi fiayfiay ta fiadngana hi Pablo ay mangekasaba as nan Ammay ay Chamag hid-i. Angkiay ya infiaten Pablo hi Tito ad Creta ta ituruyna ay mangisursuru as nan chiyuycha omaafurot hid-i.

Nunsurat hi Pablo kan Tito ta ifilina kan hiya nan masapor ay atuna ya isuruna as nan iglesia ad Creta. Nan usa pay as nunsuratan Pablo at ta chumutok hi Tito as mangepangpanguru as nan chiyuycha iglesia henan tunggal ili hid-i (1:5). Tay as nan hana ay timpu at ongorcha nan omaafurot hid-i, ngem nalilifokcha kiapú ta inununudcha nan sursuron nan chiyuycha achi tit-iwa ay mun-isursuru (1:10-11). Lenayad us Pablo ay palutukun Tito nan chiyuycha nunkatiku ay cha atuatun nan chiyuycha i-Creta ay kaman as nan

kenangutum, umiwet, ya kenapadsok, ya tapina pay (1:12-16). Insuron pay Pablo kan Tito nan atun ay mangisuru as nan anam-amá, anen-ena, fiafiallu ya mafiabfiaor (2:1-10).

Nan Nakudkudwaan Nan Nauy Surat

Nan Laplapon Nan Surat 1:1-4

Nan Chiyuycha Mangepangpanguru As Nan Iglesia 1:5-16

Nan Sursuru As Nan Tukutukún Ay Kasasaad Chi Tataku 2:1-15

Nan Ekaman Nan Chiyuycha Omaafurot 3:1-11

Nan Anongos Nan Surat 3:12-15

Nan Laplapon Nan Surat

¹ Ha-un hi Pablo ay usa ay fiabfiaarun Apo Dios ya apostol Jesu Cristo. Hi Apo Dios at piniliyak ya finaorak ta uyku papigsaun nan pammaten nan chiyuycha pinilina ay tatakuna ya ta uyku etoróng chicha as nan tit-iwa ay sursuru ay maiyunud as nan nadiosan ay panagfiyag.

² Atok am-in chaná ta wachay namnamauncha ay fiyag ay maid patingkiana ay enkaren Apo Dios sakbay mafiayang nan luta. Hi Apo Dios at achi poros munkutkutum.*

³ As nan ustu ay timpu ay pinilina, enpakaam-muna nan nauy fiyag ay maid patingkiana babaen as nan nangekasabaak as nan Ammay ay Chamag ay entalekna kan ha-un. O, enkasabak nan Ammay ay Chamag, tay infilin Apo Dios ay mangesarakan kan chitaku.

⁴ Nauy nan suratku kan he-a, Tito ay iflangku as tit-iwa ay anakku kiapú as nan pammati takú.

* 1:2 2 Tim. 2:13; Heb. 6:18

Sapay koma ta mawawacha kan he-a nan grasya ya nan natalna ay numnum ay nurpu kan Apo Dios ay Ama takú ya nurpu kan Cristo Jesus ay mangesarakan kan chitaku.

*Nan Mangepangpanguru As Nan Iglesia
(1 Tim. 3:1-7; 1 Ped. 5:1-4)*

⁵ Nan nanaynanak kan he-a ad Creta at ta enongnongmu nan chaan pay naenongnong ya ta mumpilika as mangepangpanguru as nan chiyuycha iglesia henan am-in ay il-ili hesa. Hiyasa nan infilinku ay atum.

⁶ Nan piliyum ay mangepangpanguru at masapor maid maepafiasor kan hiya, ya kun usa nan asawana. Masapor ay nan an-akna at enmafurotcha kan Apo Dios, maid kaap-apatancha as munlumu as machachaelancha ya achicha nasokel.

⁷ Kiapú ta hiya nan matalek ay mangaywan as nan iglesian Apo Dios, masapor maid maepafiasor kan hiya. Masapor us achi napangas, achi fungngat, achi futtang, achi omaabkor ya achi naakum as siping.

⁸ Kun at masapor manangmangili ya laylaychuna ay atun nan ammay. Masapor us manangetpor, nalintig, nasantowan ya naonngan.

⁹ Masapor popomkat hiya as nan tit-iwa ay sursuru ay maiyunud as nan kalen Apo Dios ta mafialinay awisun nan tapina ay omafurot as nan tit-iwa ay sursuru ya ta maepailana nan kenomsawan nan chiyuycha mangontrakontra as na.

¹⁰ Ifilinku sa, tay ongor nan tatakú hesa ay nunkasokel ay manngor as nan tit-iwa ay sursuru,

kaskasin nan chiyuycha Judio ay omaafurot ay mangepapelet as nan Lintig Moises. Chacha al-allilawun nan tapina ay tatau babaen as nan apapat ay maid kotkotokna.

¹¹ Masapor maepakinak chasa ay tatau, tay chacha al-allilawun nan pammaten nan tapina ay pamilya babaen as nan chacha mangisursuruwan as fiakun libfengna ay maisuru. Kafiafiain pay nan pangkepcha, tay laychuncha yangkiay ay omara as siping.

¹² Usa as nan chiyuycha kanancha un pomapadtu ay kailiyancha ay i-Creta nan nangali, “Mangisiw paat am-in chi i-Creta, tay nunkangutumcha, napadsokcha ay munchunu ya kun hi kakan chi elamakcha.”

¹³ Tit-iwa met na ay kenalina maepangkep kan chicha. Isunga sengaram chicha ta ustu ya pumigpigsan nan pammaticha

¹⁴ ya ta achicha afurotun nan pinupus-uy ay estoryan chi Judio ya nan lintig ay enam-ammaan chi tatau ay mangachi as nan tit-iwa ay sursuru.†

¹⁵ Nan taku ay nacharos chi numnumna at ifilangna as nacharos nan am-in ay makan. Ngem nan taku ay naruket chi numnumna ya achi omafurot at ifilangna ay maid poros nacharos ay makan, tay kenokomsaw chi numnumna ya achina maematonan chi ammay ya mangotettet.

¹⁶ Chacha kankanan un am-ammucha hi Apo Dios, ngem mamaila as nan chacha atun ay achiyuncha hi Apo Dios. Kaiisiw nan ukialicha, nasokelcha, ya achicha poros kafiaelan

---

† **1:14** Mar. 7:14-19; Ara. 10:9-15; Col. 2:20-22

ay mangekaman as ammay.

2

Nan Ustu Ay Sursuru

¹ Ngem kun pay he-a Tito, masapor iturturuymu ay manukun as nan omaafurot ta unuchuncha nan maiyunud as nan ustu ay sursuru.

² Isuruwam nan anam-amá ta achicha labsun nan laylaychun nan achorcha, maekaricha ay marispitu ya manang-etporcha. Masapor ustu nan pammatica ya layadcha kan Apo Dios, ya anosancha nan likiatcha.

³ Assesa us ay isurom as nan anen-ena ay nan kasaporan at nan nasantowan ay panagfiyag ay maiyunud as nan pammati. Masapor achicha omekak-ali ya munfutfutang, ngem kuncha at isuru nan ammay

⁴ ta makasurucha nan fianafiai ay kaas-asawa as ustu ay atuncha ay manglaylayad as nan as-awacha ya an-akcha.

⁵ Isuruwam chicha ay munfialin as manang-etpor ya nacharos as maepangkep as laraki. Masapor enonongnongcha nan chunucha as afongcha, naanoscha ya munpaetoraycha as nan as-awacha. Mu assesa nan ukialicha, maid kastotan nan kalen Apo Dios.

⁶ Tukunum us nan fiafiallu ta munfialincha as manang-etpor.

⁷ He-a mismu at masapor epailam ay napudnuka as nan am-in ay atum ta he-a nan ustu ay munturachan nan fiafiallu, ya as nan mun-isuruwam, masapor napudnu nan atum

ay munkali ya maiyunud as nan napateg ay isursurom.

⁸ Ilaum ta ustu nan cham isursuru ta maid kaskas-otana. Tay mu hiyasa nan atum, mafiainan nan chiyuycha komontra kan he-a, tay maid mangisiw as maifiakiacha kan chitaku.

⁹ Filinum us nan chiyuycha mafiabfiaor ta munpaetoraycha as nan amocha as nan am-in ay atuncha ta mapnek nan amocha kan chicha. Achicha koma songsongfiatan

¹⁰ winnu akiwan chicha, ngem kuncha at epaila ay ammaammaycha ya matalekcha as nan am-in ay atuncha ta maichayaw nan sursuru ay maepangkep kan Apo Dios ay mangesarakan kan chitaku.*

¹¹ Tay enpailan Apo Dios nan nauy grasyana ta maesarakan nan am-in ay tataku.

¹² Kiapú as nan nauy ay grasya, isuruwana chitaku ay mankug as nan fiakun nadosan ay panagfiyag ya nan chiyuycha mun-ongosán chi achor ta manang-etpor, nalintig ya nadosan nan panagfiyag takú asna's luta.

¹³ Assesa nan panagfiyag takú as nan cha takú manman-uchan as nan nakiasat ay namnamaun takú ay hiyasa nan maepail-an nan kaichayawan Apo Dios takú ay Jesu Cristo ay mannakafialin ya mangesarakan kan chitaku.†

¹⁴ Inchatna nan fiyagna ta pakawanuna chitaku as nan am-in ay fiasor takú, ya ta munfialinuna

---

* **2:10** Mat. 24:45-51; Luc. 12:42-48; 19:17; Efe. 6:5-9; 1 Tim. 6:1-2

† **2:13** 1 Tim. 1:1; Gal. 5:5; Col. 1:27; 1 Tes. 5:8; Heb. 6:19; 11:1

chitaku as nasantowan ay tatakuna ay makakud ay mangedkaman as ammay.

¹⁵ Isurom am-in chaná as nan tatau. Pa-pigsaum nan numnumcha ya sengaram chicha. Masapor atum chaná, tay wachay kalibfengam ay nurpu kan Apo Jesus, ya achim eparufus chi uray usa ay mangsot kan he-a.

3

Nan Ammay Ay Ekaman Nan Chiyuycha Omaafurot

¹ Epanumnummu as nan iib-am ay omaafurot ay masapor munpaetoraycha as nan totoray nan governo ya nakasakianacha ay mangtongpar as nan filfilincha. Nakasakianacha us koma ay mangedkaman as nan am-in ay ammay.

² Masapor maid ekak-aliancha as kumpurmi ay taku ya maid makisumsumancha. Ngem kuncha at masapor naanos ya kun yangkiay ammay chi makekadkadwaancha as nan am-in ay tatau.

³ Tay uray chitaku at maid poros ammu takú ad kasin as maepangkep kan Apo Dios. Nasokel ya naallilaw takú. Kaman chitaku fiabfiarun as kumpurmi ay mun-ongosán ya kiankianasun nan achor takú. As nan hiyachi ay timpu, mangotettet chi pangkep takú ya apsan takúy pachong takú ay tatau as kaurkiurkiw. Iningor chitaku as nan pachong takú ay tatau ya iningor takú us chicha.

⁴ Ngem kun pay enpailan Apo Dios ay mangesarakan kan chitaku nan sug-ang ya layadna,

⁵ ensarakana chitaku. Ensarakana chitaku fiakun kiapú as nan ammay ay enkaman takú,

ngem kiapú as sug-angna kan chitaku. Tit-iwa, en-sarakana chitaku babaen as nan Espiritu Santo ay nanguras ya nangepafiarú as nan numnum takú ta mawad-an takú as fiarú ay fiyag ya nacharos takú as nan sangwanan Apo Dios.

⁶ Maid ek-ekot Apo Dios ay nangichat as Espiritu Santo kan chitaku babaen kan Jesu Cristo ay nangesarakan kan chitaku.

⁷ Enatna chi ta babaen as nan grasyana, maifilang takú as nalintig as nan mangiilana ya matawid takú nan fiyag ay maid patingkiana ay hiya nan cha takú namnamaun.

⁸ Tit-iwa chaná ay kenalek.

Chatona nan lalaychok ay epapatem ay isuru ta nan chiyuycha omafurot kan Apo Dios at komakudcha ay mangedkaman as ammay. Ammay chaná ay maisuru ya wachay maifiachangcha as nan am-in ay tataku.

⁹ Ngem achika makesososek as nan tataku as maepangkep as maid kotkotokna ay leslestaan nan ngadngachan nan kaap-uan. Achika us makesososek ya makisumsuma as nan maepangkep as nan Lintig Moises, tay nan nauycha susuma at maid maifiachangcha ya maid kotkotokcha.*

¹⁰ Mu wachay taku ay makisumsuma ta mun-sisiyanuna nan chiyuycha omafurot, fiag-am hiya ta ikinakna. Mu mamen chuwan ay fiag-an ya achi challu chumngor, achim kadmawun,

¹¹ tay ammom ay nan assesa ay taku at fumafiasor ay enmachawwi as nan tit-iwa ay sur-

---

* **3:9** 1 Tim. 1:4; 2 Tim. 2:23

suru. Nan chiyuycha chana atuaton ay mismu nan mangepaila ay kenomsaw hiya.

Nan Anongos Ay Tukun

¹² As nan mangifiaorak kan Artemas winnu kan Tikico kan he-a, ya as nan umchanana hesa, epapatem ay makeali kan ha-un ad Nicopolis, tay ninumnumku ay mayaschiyak as nan nauy ay chinamuy.

¹³ Epatatem ay mangfiachang kan Zenas ay abogado ya hi Apolos as nan munligwatancha ay munfiat. Ilaum ta wacha nan am-in ay kasaporancha.

¹⁴ Nan ib-a takú ay omaafurot at masapor suruwuncha ay komakud ay mangekaman as ammay ta makafiachangcha as nan tit-iwa ay makasapor as fiachang ya ta fiakun nan maid kotkotkna nan chacha ekamkaman.

¹⁵ Am-in nan nauycha kakadwak hena at chachaka pakomostaun. Pakomostaunmi us nan chiyuycha manglaylayad kan chakami kiapú as pammati.

Sapay koma ta mawawacha kan chakayu nan grasyan Apo Dios.

Nan kalen apo Dios (Nan fiarú ay turag) New Testament in Bontok, Eastern

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Eastern Bontok (Bontok, Eastern)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bontok, Eastern

© 2003, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-08-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
1f1c8958-216d-51a9-a716-070579cb1c49